

ЗМІСТ

Послання Архієпископа Львівського і Галицького Августина всесечесному духовенству, боголюбивому чернецтву і всім вірним чадам львівської єпархії української православної церкви з нагоди сторіччя перенесення зі святої гори афон до Львова Тихвінської Сльозоточивої Ікони Божої Матері (1905 рік).....	2
Квітник духовний	4
100-річний ювілей благословення афонського.....	7
Вирости справжньою людиною	9
Прикрашання храмів квітами і гілками.....	10
Підлітки і секти	11
Наша пасха.....	12
На перехресті кохання	13
Ці безпечні, милі іграшки	15
Куди підеш?	17
Мозок читає все	19
Людина змінює шкіру.....	20

Послання Архієпископа Львівського і Галицького Августина всечесному духовенству, боголюбивому чернецтву і всім вірним чадам львівської єпархії української православної церкви з нагоди сторіччя перенесення зі святої гори афон до Львова Тихвінської Сльозоточивої Ікони Божої Матері (1905 рік)

Всечесні отці, дорогі брати і сестри!

Сто років тому стародавній Львів прийняв велику святиню – чудотворну Тихвінську Сльозоточиву ікону Богородиці. Ця ікона, яку написали і освятили боголюбиві ченці на Афонській горі, була подарована руській православній громаді міста і встановлена в єдиному на той час православному свято-Георгієвському храмі, незадовго перед цим урочисто освяченому. Вона є точним списком чудотворного образу Богоматері, який 17 лютого 1877 року прославився в Іллінському скиту на Афоні чудесним сльозоточінням. У написі на звороті подарованої святині зазначено, що ікона передається в довічне володіння громаді, при умові збереження нею віри православної. Якщо ж порушиться віра, то ікона “по праву і закону має бути перенесена в іншу православну церкву Галичини чи Буковини.”

Протягом століття відчують православні Львова особливий благодатний покров Цариці Небесної. Більше десяти разів змінювалася влада за ці часи, але при всіх випробовуваннях львівський свято-Георгіївський храм твердо і непорушно стояв у Православ'ї.

Багато є списків чудотворної Тихвінської ікони Богородиці, та не випадково до Львова потрапив список саме Сльозоточивої Її ікони. Адже впродовж більше трьох століть внаслідок насадження унії населення Галичини було відірване від прадідної віри. В регіоні не залишився жодного православного монастиря. Сорок років чекали православні на затвердження владою проекту Львівського свято-Георгіївського храму. Та й зараз вірні Української Православної Церкви не мають у Львові свого кафедрального собору. Не має відповідного приміщення і нещодавно відроджений Львівський православний монастир... Віримо, що Препоблагословенна, Всенепорочна Пречиста Діва Богородиця зі сльозами молить Господа за рід християнський,

особливо оплакуючи тих дітей Своїх, що заплуталися в пастках єресей, розколів, зневіри, безбожжя...

Віriamo, що, як колись у 1613 році, Пресвята Богородиця через чудотворну ікону врятувала оточену шведами Тихвінську обитель, так само Вона явить чудо через Її львівський список - допоможе прорвати облогу і захистить мале стадо Христове від усіх ворогів видимих і невидимих, і свята православна віра знову засяє у землі Галицькій, землі, яка аж до XVIII століття не приймала унії.

І хоча у плоті і кров багатьох сучасних людей в'їлося невір'я, затьмарився духовний зір, і людина часто навіть не помічає руки, простягнутої їй з неба, однак, і нині, як у давнину, нас супроводжують знаки Божого благовоління.

Письменниця Анна Ільїнська згадує, що під час молитви перед Тихвінською іконою у Львові до неї підійшла жінка в чорному, назвалася монахинею Марією і розповіла про ікону, що це - "Мати Божа Законоположниця". Вона так Себе і благословила звертатися до Неї за допомогою у вирішенні будь-якої справи згідно з Законом Божим. Святкуючи століття перебування Тихвінської Сльозоточивої чудотворної ікони у місті Львові, будемо молити Богородицю, щоб Закон Божий - Закон Любові - запанував у наших серцях, і щоб ця християнська любов перемогла все зло і привела всіх нас до Отчого дому в Царстві Небеснім.

*Смирений АВГУСТИН
з ласки Божої
архієпископ Львівський і Галицький*

КВІТНИК ДУХОВНИЙ

Не роби зла, навіть жартома, бо буває так, що спочатку жартома робиш зло, а пізніше мимоволі ним захоплюєшся.

Авва Дорофей

Гаси іскру, поки в вогонь не виросла, і вбивай ворога, поки він малий.

Свят. Тихон Задонський

Сліпий не сміє сміятися над кривим.
Суди насамперед себе, якщо хочеш судити іншого.

Свят. Кирил Мелітопольський

Бідність при благочесті служить вірним засобом для захисту смирення.

Свят. Григорій Богослов

Не будь злопам'ятним, якщо не хочеш образити самого себе.

Свят. Іоан Златоуст

Хто не вірний у чомусь малому, що його стосується, то не вір, що буде він вірний у великому.

Свят. Ісаак Сірін

Сам себе смиряй, і тоді не буде потрібно, щоб якась катастрофа смирила тебе.

Авва Фаласій

ДУМКА ФІЛОСОФІВ

Хто не бачить суєти світу, той сам суєтний.

Паскаль Блез (1623-1662)

Той, хто не цінує життя, не заслуговує на нього.
Ворог, який розкриває ваші помилки, корисніший від друга, який приховує їх.

Леонардо да Вінчі (1452-1519)

З ворогів своїх найбільш слід боятися самого себе.

Лафонтен Жан де (1621- 1655)

Піддаватися гніву - все одно, що мстити самому собі за провину іншого.

Свіфт Джонатан (1667 - 1745)

Майбутнє повинно бути закладеним тепер.
Це називається планом. Без нього в світі не може бути добре.
Є люди, які вважають, що все, що робиться з розумним виглядом, розумно.

Ліхтенберх Георг Кристоф (1742- 1799)

Той, хто бажає побачити живого Бога, нехай шукає Його не в пустому небосхилі
власного розуму, а в людській любові.
Учіться і читайте. Читайте книги серйозні. Усе інше зробить життя.
Де немає життя - немає ідеї. Де немає безмежного розмаїття - немає життя.

Чернишевський М. Г. (1828- 1898)

ОГОЛОШЕННЯ

За благословенням Високопреосвященнішого архієпископа Августина Львівське молодіжне братство Почаївської ікони Божої Матері організовує традиційний хресний хід на свято Почаївської ікони Божої Матері.

Хресним ходом вирушать з міста Радивилова до свято-Успенської Почаївської Лаври.

- Виїзд зі Львова 4-го серпня, у четвер, о 7.00 ранку автобусом до м. Радивилова.*
- Молебень біля храму св. благ. кн. Олександра Невського о 9.45 (м. Радивилів).*
- Після молебну хресний хід до свято-Успенської Почаївської Лаври.*
- Прибуття до Лаври хресним ходом на вечірню службу.*
- Повернення до Львова увечері 5-го серпня, у п'ятницю.*

Вартість 25 гр. Звертатись у Львівське єпархіальне управління за тел. (0322) 75-80-99 або в церковну іконну Лавку до брата Анатолія.

100-РІЧНИЙ ЮВІЛЕЙ БЛАГОСЛОВЕННЯ АФОНСЬКОГО...

Одне з найдавніших передань говорить нам, що апостол Лука був художником. Він перший написав фарбами на кипарисовій дошці образ Пречистої Діви Марії, яка тримала на руках Предвічного Младенця. Написані ним ікони, Євангелист Лука приніс до Богородиці. Коли Божа Мати побачила ікони, то сказала такі слова: «Благодать Народженого від Мене і Моя милість нехай буде з цими іконами». Апостол Лука також написав ікони апостолів Петра і Павла. Таким чином, Євангелист поклав початок доброму ділу – писанню святих ікон Богородиці і всіх святих.

Однією з ікон Божої Матері, написаних апостолом Лукою, є Тихвінська, яка у V ст. була перенесена з Єрусалиму до Константинополя, де для неї у м.Влахерні збудували храм.

У 1383 р. (за 70 років до взяття турками-мусульманами Константинополя) ікона зникла з храму і явилася біля міста Новгород. На той час чудотворна ікона вже прославилася в Тихвіні. Новгородські купці поїхали до Константинополя і розповіли патріарху про явлення Тихвінської ікони. Патріарх, співставляючи явлення з часом зникнення, вирішив, що це повинна бути саме вона. За його словами, ікона декілька разів зникала і з'являлась на своєму місці, «тепер же за гордість нашу і неправди вона назавжди покинула нас».

У стародавніх літописах міститься наступний опис явлення чудотворної ікони. У 1383 р. ікона Богородиці з Предвічним Младенцем явилась у променистому сяйві над водами Ладозького озера. Її побачили рибалки. Ікона спочатку застигла у повітрі, а потім рушила далі. Декілька разів в різних місцях вона зупинялась і являлась віруючим, доки не вибрала для себе місце біля м. Тихвіна.

На місці, де остаточно зупинилася Тихвінська ікона, був збудований дерев'яний храм на честь Успіння Пресвятої Богородиці. Цей храм декілька разів потерпав від пожеж і згоряв вщент, але Тихвінська ікона залишалася неушкодженою. У 1510 р. був збудований кам'яний храм спеціально для цієї ікони. У 1560 р. при храмі заснували чоловічий монастир.

Багато чудес явила Пречиста Діва Марія через Свою ікону – хворі одужували, сліпі прозрівали, біснுவаті люди звільнялися від своїх страждань. А під час війни 1613-1614 років навіть захистила місто від нападу шведів.

У 1613 р. шведські війська оточили монастир і хотіли його зруйнувати. Одні монахи разом з воїнами стояли на стінах і билися з ворогами, інші разом з народом молилися в церкві Богу і Пречистій Його Матері перед Її іконою. Під час облоги одній благочестивій жінці, яка від чудотворної ікони отримала зцілення від сліпоти, явилась Божа Матір і сказала їй: «Хай візьмуть Мою ікону та обійдуть з нею навколо монастиря, тоді і побачать милість Божу».

З радістю і надією в серцях, ікона з молебним співом була обнесена по монастирських стінах, і раптом на шведів напав такий жах, що без видимої причини вони втекли від стін обителі.

Але злість не пройшла, через деякий час вони ще з більшими силами оточили монастир. У монахів була одна сила і одна надія – зі сльозами всі припали до чудотворної ікони і благали Пресвяту Богородицю захистити їх. Шведи почали копати рови під воротами і стінами монастиря.

Господь Вседержитель не дозволив зруйнувати обитель і явив чудо: шведи побачили, що із монастиря йдуть численні ряди озброєних воїнів із знаменами, і дуже злякались. Але надія на підземні підкопи стримала їх від втечі. Оточені посилили молебні співи перед чудотворною Тихвінською іконою, і раптом вороги із жахом кинулися втікати, вбиваючи один одного. Ця

славна перемога була в ніч на Воздвиження Животворящого Хреста 14 вересня 1614 р. (за ст. ст.).

Шведський полководець в страшній злобі на Тихвінський монастир послав численні війська з наказом стерти монастир з лиця землі, а чудотворну ікону порубати. Почувши про цей наступ, монахи хотіли втекти до Москви разом із іконою, але ніяк не могли зрушити її з місця.

Це чудо зупинило їх, вони залишилися в монастирі, уповаючи на допомогу Небесної Заступниці. Цариця Небесна не допустила в монастир ворогів і цього разу. Шведи побачили численні ряди воїнів, які йшли з Москви, і небесне військо. І знову вони панічно почали втікати. З того часу вороги не наважувались нападати на монастир.

Після чудесної перемоги в Тихвінський монастир прибули царські послани і зняли список з чудотворної ікони. У 1617 р. був підписаний Столбовський мир в с. Столбово перед списком Тихвінської ікони, як головної запоруки миру.

Цей список був поставлений в Успенському соборі в Москві, а на прохання новгородців, учасників війни зі шведами, був перенесений у Новгород в Софіївський собор.

В пам'ять чудесного явлення, заступництва Божої Матері і перемоги над ворогами було встановлено свято по всій Русі 9 липня (за н.ст.).

Копії (списки) чудотворних ікон також прославились чудотворіннями. Найбільш відомі чудотворні списки знаходяться в Ново-Тихвінському жіночому монастирі, в Московському Успенському соборі, в Олексіївському монастирі, в Переяслав-Даниловому монастирі, в Новгороді на Красному полі, в храмі м. Цивільська.

Вражаюча своєю красою копія Тихвінської ікони Божої Матері є і у м. Львові в свято-Георгіївській церкві. Це список з чудотворної Тихвінської Сльозоточивої ікони на Афоні. Копія написана афонськими іконописцями і освячена на Святій Афонській горі. Подарована була велика святиня свято-Георгіївській церкві у 1905 році. На зворотній стороні ікони зберігся напис церковнослов'янською мовою, де сказано, що «ікона посилається в дар православній громаді свято-Георгіївської церкви м. Львова. Хай буде всім з вірою і любов'ю до Неї приходящим і молящимся перед всечестною іконою, Услышательницею їх молінь і Заступницею».

З 1992 року за благословенням Високопреосвященнішого архієпископа Львівського і Галицького Августина у свято-Георгіївській церкві у м. Львові щосереди служить акафіст Божій Матері поперемінно перед «Тихвінською Сльозоточивою» і «Почаївською» Її іконами.

Благословення гори Афонської для нас є утвердженням православної віри на Святій Русі, в Галицькій землі. Пресвята Богородиця не залишай нас!

Божа Матір завжди знає наші моління і прохання. Уповаймо на милість Божу і на Небесну Покровительницю роду християнського.

*Підготувала
Соломія Коломийчук, м. Львів*

ВИРОСТИ СПРАВЖНЬОЮ ЛЮДИНОЮ

Як відомо, у житті кожної людини настає такий момент, коли вона замислюється над сенсом свого існування, так би мовити, визначається, чого вона прагне і яким хоче бачити своє майбутнє. Я вирішила розповісти вам свою історію.

Зараз я студентка 5 курсу факультету журналістики, тому “грязти граніт науки” залишилося зовсім недовго. Мені, напевно, як і більшості студентів, шкода, що роки навчання збігли так швидко, а безтурботні студентські роки не повернеш. Так, двічі в одну річку не ввійдеш, як би цього не хотілося.

За роки навчання я багато побачила і зрозуміла, можна сказати, подорослішала. Подивилася на світ по-новому і зараз він постає в моїй уяві зовсім іншим, ніж був колись.

Народилася я в одному з містечок Хмельницької області. Мої батьки не є надто релігійними людьми. Звичайно, вони християни, і я знала, що я теж християнка. Проте ніколи не задумувалася над тим, що це означає. Деколи я відвідувала церкву, але здебільшого на Пасху або Різдво. Я вважала, що кожної неділі ходять до церкви лише бабусі, це такий собі пережиток минулого, вірити в Бога потрібно насамперед в душі, а решта – не обов’язково.

Тому, потрапивши до Львова, я була вражена тим, що тут навіть молодь щонеділі відвідує храм Божий, хреститься, коли проходить повз нього, і щороку ходить сповідатися і причащатися. Для мене це було чимось новим. А коли моя подруга декілька разів “затягнула” мене на службу Божу, я зрозуміла, що відвідування церкви дуже добре впливає на свідомість, покращує душевний стан, змушує замислитися над своїми вчинками і робить людину кращою, бодай на кілька годин. Атмосфера, яка панує в храмі, слова священика, спів хору, запах ладану...

Побувавши в Церкві, я відчула таке полегшення, ніби крила вирости за моєю спиною.

...За роки, які я прожила у Львові, я багато дізналася про християнство, його засади, звичаї та обряди. Зрозуміла, для чого потрібно постити, сповідатися, причащатися, молитися і навіть відвідувати храм Божий, якщо ти – християнка. Також дізналася про те, що майже при кожній церкві діють молодіжні братства і що дуже багато молодих людей відвідує їх, намагаючись допомогти ближнім, донести віру до людських сердець...

Віра змушує контролювати свої вчинки, підтримує лад у суспільстві, допомагає зберігати мир у світі, вчить смирення і всепрощення.

З церквою пов’язаний також і один з найпам’ятніших днів мого життя – обряд вінчання. Коли ми з моїм майбутнім чоловіком відвідували церковні науки перед вінчанням, я дізналася багато нового про це Таїнство і замислилася: “Разом до кінця життя, в радості і в горі, в багатстві і бідності, доки смерть не розлучить вас...” Кажучи чесно, я злякалася, коли усвідомила, які обов’язки накладає на мене цей вчинок. Це набагато більше, ніж просто штамп у паспорті. Та разом з тим, я зрозуміла, що віднині ця людина мені не чужа і я повинна намагатися у всьому підтримувати її, прощати, шукати компроміси: адже я на все життя пов’язана з нею Богом, церквою, людьми...

...Скоро в мене народиться дитина. І хоча це станеться лише через деякий час, я вже люблю її і хочу, щоб вона виросла доброю, чесною, справедливою і, звичайно, віруючою. Тому я з дитинства буду розповідати їй історії з Біблії, брати з собою до церкви і вчити молитися вдумливо і свідомо. Я думаю, що це допоможе їй вирости Справжньою Людиною...

Наталія Чижевська, м. Львів

ПРИКРАШАННЯ ХРАМІВ КВІТАМИ І ГІЛКАМИ

Празник Зішестя Святого Духа на апостолів супроводжується звичаєм прикрашати храми і домівки зеленими травами і квітами. Цей благочестивий звичай бере свій початок ще з сивої давнини і має глибокий зміст. Так, прикрашати храми і будинки в свято П'ятидесятниці взято з прикладу патріархальної церкви. Авраам побачив біля дуба Маврійського трьох подорожніх і запросив їх до себе відпочити та попоїсти у нього. На думку богомудрих отців, в особах трьох подорожніх явився Аврааму Сам Господь у трьох особах. Звідси здавна три іпостасі Святої Трійці зображають на іконах у вигляді трьох подорожніх, яких пригощає Авраам під затінком одного із дерев Маврійського саду. Як наслідок цього звичаю, у свято П'ятидесятниці прикрашають будинки і храми гілками з листям і квітами, що є згадкою явлення Аврааму Пресвятої Трійці біля дуба Маврійського. Храми і будинки православних християн, таким чином, є образом того саду Авраамового, в якому відпочивали троє божественних Подорожніх. Милість Божа являється в тому, що Господь Бог з'явився грішній людині в доступному для її сприйняття образі.

Звичай прикрашати в свято П'ятидесятниці храми і будинки квітами і травами є і в прикладі старозавітної церкви. Іудеї в свято П'ятидесятниці прикрашали синагоги і будинки на згадку того, що на горі Синай Бог дав їм закон в таку пору року, коли все в природі зеленіє (Вих. 35,3). А оскільки десять заповідей сінайського законодавства і для християн є обов'язковими, то і це теж є підставою для такого звичаю, як прикрашання храмів зеленими гілками. Коли Дух Святий зійшов на апостолів в день П'ятидесятниці, Сіонська горниця за звичаєм була прикрашена гілками дерев і квітами. Тому апостоли і перші християни дотримувалися цього звичаю і в християнській Церкві. Звичай цей дійшов і до наших часів в тому самому вигляді, як він був і за апостолів.

Звичай прикрашати квітами і травами будинки в свято П'ятидесятниці було зазначено в законі, на знак вдячності Богу, приносити Йому перші плоди жнив, які в Палестині до того часу закінчувалися (Лев. 23, 14-20). Подібно до цього і в християнській Церкві утримався звичай приносити в храм на початку весни перші плоди рослинного світу. Він свідчить про бажання принести Богу жертву хвали і вдячності за весняне оновлення природи. Свято П'ятидесятниці, так би мовити, зближає з тою порою року, коли рослинне життя в природі є в повній силі і свіжості, тому думка мимоволі звертається до усвідомлення дії Духа Божого на видиму природу. Адже при творенні видимого світу Дух Божий "ширяв над поверхнею води" (Бут. 1,2), Який вливав Свою життєдайну силу в незавершене творіння. Вся природа проймається животворящою силою Всесвятого Духа: "посилаєш Ти духа Свого - вони творяться, і Ти відновляєш обличчя землі" (Пс. 104, 30), - говорить псаломсвієць. Тому звичай прикрашати в день П'ятидесятниці гілками храми і будинки красномовно говорить про вдячність Духу Божому, Який оновляє лице землі після довгого зимового сну зими.

Прикрашання гілками дерев храмів і домівок в свято П'ятидесятниці має моральне значення і зміст. Ці квіти і гілки з дерев вказують на нас, на наш духовно – моральний настрій, який ми повинні мати в житті. Як квітнуть і пахнуть квіти, так і життя кожного християнина повинне прикрашатися і квітнути добрими і благочестивими справами. Воно повинно бути прикрашене вірою в Бога, смиренням, любов'ю до ближнього та ін. Як квіти квітнуть і манять зір своєю красою, так благочестя, віра і любов приваблюють до себе серця всіх, щоб наше життя служило для слави Божої. "Щоб вони бачили ваші добрі діла і прославляли Отця вашого Небесного" (Мф. 5,16).

Отож, нехай кожна зелена гілка з дерева навчить нас життєдайних плодів добрих справ, а гілка суха вкаже на скорботний образ людини-грішника, який не має життєдайних плодів добрих справ.

*За матеріалами
православної літератури
підготувала Мисак Любов, м. Львів.*

Обережно : Духовна небезпека

ПІДЛІТКИ І СЕКТИ

Увійти в секту підлітку дуже легко. Його зустрічають з неймовірною радістю, створюючи ілюзію цілком безпечного і доброзичливого середовища. Така методика зветься фахівцями «методом бомбардування любов'ю».

Завоювавши довіру підлітка, секта починає обробляти його свідомість. При цьому однією з головних цілей є ізоляція людини від близького їй оточення, соціально значимих людей, здатних вплинути на його переконання. Саме такими людьми є рідні підлітка, тому перший удар наноситься по сім'ї. Члени культу намагаються замінити собою членів родини. Для людини створюють такі умови, що він змушений замінити рідних братів і сестер на “духовних” із секти, батька і матір на духовних наставників. У результаті дитина перестає сприймати батьків як соціально значимих людей, більш того (і не без допомоги секти), вона бачить у них причини своїх бід і здатна виявляти агресію, робити аморальні вчинки. Батьки, не в змозі зрозуміти причини настільки швидких змін особистості дитини, і тому своїми діями можуть лише збільшити конфлікт. Відчуття образи за вчинок сина чи дочки, обвинувачення у невдячності, лише збільшує прірву відчуження, посилює загрозу відходу підлітка з родини в секту.

У спілкуванні з дитиною потрібно намагатись уникати конфронтації, не критикувати відвідувану групу та її членів. Критика культу приведе до миттєвих негативних реакцій. Справа в тому, що особистість підлітка, який довгий час перебуває в секті, піддається значній трансформації, що виражається у невротичному та неадекватному реагуванні на будь-яку негативну інформацію про секту. Вона активно витісняється із свідомості. Якщо підліток буде робити вчинки, які виходять за етичні норми, варто набратися мужності і спокійно переносити подібну поведінку. Слід розуміти, що усе це відбувається через глибокий внутрішньоособистий конфлікт. Варто проводити більше часу з дитиною і частіше розмовляти з нею, як з дорослою людиною. Можна також демонструвати підлітку інтерес до його культової діяльності і навіть попросити дозволу якось відвідати організацію разом із ним. Це збільшить його довіру до батьків і зменшить напруженість у відносинах, а поглиблене знайомство з групою, подасть усвідомлення того, які підходи варто використовувати у спілкуванні з дитиною.

Однак не слід думати, що навіть такий вид спілкування приведе до того, що підліток, цілком залежний від групи й емоційно включений у її діяльність, піде із секти. Без допомоги фахівців вирвати особистість з культу, не завдавши значних травм її психічному здоров'ю, практично неможливо. Тому, варто звернутися до досвідчених священників за порадою і молитвою, та до спеціалістів-психологів за консультацією. Після цього потрібно домовитися з підлітком про те, що він виділить частину свого часу (не менше 3 днів) і проведе її з батьками, стурбованими його відвідуванням групи. Якщо дитина дуже злякано реагує на “чужих” людей, не слід відразу розкривати свої наміри. Єдиний ефективний варіант - це абсолютна ізоляція підлітка від секти

на час роботи з фахівцями. Для цього дитину можна вивезти за місто, або на певний час змінити її місце проживання. Готуватися до такого заходу слід ґрунтовно, прораховуючи всі можливі варіанти, ретельно досліджуючи всі аспекти, усуваючи навіть тінь можливості помилок. Потрібно мати на увазі, що величезний обсяг проробленої роботи не обов'язково дасть ефективний результат відразу, тому варто запастися терпінням і мужністю. Важливо боротися за свою дитину до кінця, але при цьому не забувати про її психологічне здоров'я, звертати увагу на емоційний стан, орієнтуватися на її потреби. Навіть якщо проведені заходи дадуть швидкий позитивний результат, батькам потрібно ще буде прикладати немалі зусилля, щоб його закріпити: приділяти підлітку багато часу, шукати альтернативні заняття його колишньому відвідуванню секти. Варто намагатися ізолювати його від контактів із членами секти. Найкраще у такому разі - виїхати на певний період кудись на відпочинок і цілком присвятити себе дитині. І, звичайно, ніколи не забувати про молитовне єднання з Богом.

(За матеріалами доповіді Бедило М.М. на міжнародній конференції, присвяченій проблемам сім'ї)

Роман Холонівський, м. Львів

НАША ПАСХА

Як тільки закінчуються останні дні великого Посту і настає світле Христове Воскресіння, більшість людей сидять вдома з куском паски і шинки перед телевізором. Але це не стосується молодіжного братства Почаївської ікони Божої Матері, яке з повною віддачею використовує свої короткі канікули. Про це і піде наша наступна розповідь.

Свято Паски знають у всьому світі. Здавна християни хвалять Господа “в струнах і органах”, співають святкові пісні, дехто ставить театральні дійства на пасхальні теми. Звичай народного театру, незважаючи на десятиліття безбожницького режиму, збереглися й досі у всій своїй повноті.

Саме таку традиційну виставу підготувало і наше Львівське молодіжне братство. Цією виставою ми привітали зі Світлим Христовим Воскресінням Владика Августина, дітей-сиріт з дитячого будинку, гостей, які були запрошені на храмове свято Георгія Побідоносця, і парафіян свято-Георгієвської церкви. Згодом ми також поздоровили людей похилого віку з будинку престарілих. Усі герої вистави виявляли непідробну пасхальну радість. Лише імператор Тиверій та його воїни, до яких ще не докотилась радісна звістка, були дещо похмурі. Але Марія Магдалина своїм простим подарунком запалила в їх серцях вогник віри і вони теж прославили Воскресіння Ісуса Христа.

Почалася Пасха для нашого братства, як і для всіх православних християн, Пасхальною нічною службою, на якій співав наш молодіжний хор разом із архієрейським хором. Після служби були традиційно шумні розговини із змаганнями найміцніших крашанок та найсмачніших пасок.

Протягом цих пасхальних днів молодіжний хор, як і минулі роки, вітав ветеранів Великої Вітчизняної війни, які знаходяться у будинку для престарілих, зі святом Перемоги. Ми виконали військові пісні тих років, дехто прочитав вірші на ту ж тематику. Найкращою подякою для нас були сльози радості на очах стареньких, що їх ще не забули.

За запрошенням Львівського Біблійного товариства ми мали змогу принести радісну новину Христового воскресіння і до школи-інтернату для незрячих дітей. Там ми виконали декілька пасхальних піснеспівів.

Загалом Пасхальні свята і день Перемоги пройшли для нас весело і цікаво, а головне дали нам змогу набути духовного досвіду і ще більше потоваришувати.

Прес-служба Львівського молодіжного братства

Любов та істина

НА ПЕРЕХРЕСТІ КОХАННЯ

До цього ми з вами обговорювали друге з двох раніше сформульованих нами суперечливих висловів. Я намагався пояснити, чому важко навчити людину до шлюбу, чому при вступі в шлюб завжди є ризик помилитися в людині. Тепер поговоримо про те, як цей ризик знизити. Як можна все-таки більше дізнатися про майбутнього чоловіка (дружину)?

Отже, у кожній людині сидять три зовсім різних особи: наречений, чоловік і батько. І нареченій розпізнати, яким батьком буде її майбутній чоловік, дуже нелегко. Але саме тут і можна побачити *перший рецепт*, який допомагає правильно одружуватися. Одній дівчині було 19, вона готувалася вийти заміж за 46-літнього чоловіка, за спиною якого було вже два невдалих шлюби. Вона довго думала перед тим, як зважитися на цей крок. Нарешті, вона запитала себе: “А чи хочу я, щоб ця людина була батьком моїх дітей?” Вона відповіла: “Так!” — ця відповідь була вирішальною і вона без сумнівів одружилася, незважаючи на перешкоди з боку родичів. Питання дійсно потрібно ставити тільки так. “Я шукаю не чоловіка для себе, а батька для своїх дітей”. Для себе, звичайно, шукають того, з ким цікаво сходити на дискотеку, з ким можна пройтися по вулиці, щоб подруги заздрили. А для своїх дітей ми знайдемо все-таки когось кращого, можливо, не найбагатшого і найкрасивішого, але найнадійнішого.

Тому, обираючи собі чоловіка або дружину, потрібно запитати себе: “А чи хочу я, щоб ця людина була матір'ю або батьком моєї дитини? Чи хочу я, щоб вона або він виховував мого сина? Чи хочу я, щоб мій син був схожим на цю людину?”

Другий рецепт дуже простий. У Троїце-Сергієвій лаврі є багато досвічених духівників, тобто священників, до яких люди приїжджають за порадами в духовному житті. І ці духівники, зазвичай, благословляють робити так: від знайомства до шлюбу нехай мине не менше року. Навіщо так багато? У нас із дружиною вже через півроку не було ніяких сумнівів, і ми просто чекали наступні півроку, коли можна буде, нарешті, повінчатися.

Спробую пояснити, чому потрібний достатній термін для випробування одне одного і як протягом цього терміну потрібно поводитись. Дівчата у своєму майбутньому чоловікові хочуть бачити такі риси, як доброта, сила, розум, краса (зазвичай, частина дівчат вважає, що це не обов'язково), вірність.

Почну з *вірності*. Уявимо собі таку ситуацію. Приходить дівчина додому і говорить мамі захопленим голосом: “Мамо, я вчора познайомилася з таким хлопцем! Він такий вірний! Я з ним завтра розписуюся!” Смішно, чи не так? Вірність перевіряється роками. Отут може одного року й не вистачити.

Усі властивості характеру або перевіряються чи випробуються роками (наприклад, вірність), або вони можуть мати підміни, що зовні приймають вигляд добрих якостей.

Доброта. Отут потрібно навчитися відрізнити справді добру людину від “добренької”. Як ви думаєте, мати, котра на кожен крик дитини дає йому цукерку, добра? Ні! Це погана мати, тому

що вона дає цукерку, аби дитина замовкла, не турбувала її своїм криком. Замість праці над вихованням дитини — “добрий” вчинок, яким вона відмахується від дитини, розбещуючи її і шкодячи її душі. Посправжньому добра мати скаже суворо: “Сідай, з’їси суп, потім отримаєш цукерку!” Необхідний час, щоб відрізнити доброго від “добренького”.

Сила. Якщо чоловік сильний — це прекрасно. Але як часто під маскою сили ховається не тільки сила, а ще хамство і нахабність. Звичайно, дівчині приємно бути з хлопцем, який може її захистити. Але якщо вона не подивиться уважно, як, наприклад, ставиться її коханий до своїх батьків, то шанс помилитися дуже великий. Якщо її хлопець грубить своїм “предкам”, то це не сила, це вже нахабність. І одного чудового дня їхнього сімейного життя, після чергового скандалу, його кулаки стиснуться не перед хуліганами, а перед своєю розгніваною і неслухняною дружиною. Якщо хлопець не поважає батька і матір, то чи буде він поважати дружину? Дуже малоймовірно. Тому не витрачайте рік знайомства марно, уникаючи батьків, що нібито заважають вам насолоджуватися спілкуванням. Частіше бувайте в родині вашого обранця й уважно придивляйтеся не тільки до того, як він доглядає за вами, але й до того, як він спілкується з близькими людьми, адже їх він вже не соромиться. Отут і можна побачити образ вашої майбутньої родини.

Розумний чоловік або дружина — це теж чудово. Але є справжня мудрість, а є помилкова. По-перше, не потрібно плутати мудрість з освіченістю. Неписьменна людина може бути на багато мудрішою за вченого. У родині потрібна особлива мудрість. Знати і розуміти, де в конфлікті потрібно поступитись, а де відстояти свою думку, — це може далеко не кожний. Розгледіти таку мудрість у людині не легше, ніж вірність. Її побачиш тільки тоді, коли знаєш людину не один рік.

Освічений чоловік чи дружина — теж непогано. Але тільки тоді, коли до знань не додана така мерзенна якість душі, як гордовитість. Знання, на жаль, часто породжують у людині гординю. І вийде так, що хотіла вийти за розумного, а вийшла за гордовитого. А коли чоловік зрозуміє, що дружина не може відрізнити Штрауса від Гайдна чи Делакруа від Клода Моне, то буде ставитись до неї із гордовитою поблажливістю.

Остання риса — *краса*. Я вкрай солідарний з тими, хто вважає цю рису небов’язковою. Красивий чоловік — це небезпечно. Вродливий хлопець (так само, як і дівчина) розбещений, як правило, увагою протилежної статі. Тому є велика небезпека, що, коли в родині народиться дитина і дружина всю свою увагу переключить на неї, чоловік, через брак звичної уваги до себе, мимоволі почне шукати її на стороні. Вихід один — переконатися в його вірності. А це, як ми вже говорили, перевіряється роками. Вродливий і вірний чоловік — що може бути краще? Але, на жаль, це дуже рідкісне сполучення.

Усе, що я говорив раніш про вступ до шлюбу, мало на увазі, що ви одружуєтесь по закоханості. Тобто ви самі шукаєте свого чоловіка або дружину і знаходите. Але це не єдиний спосіб одружуватися. Виявляється, можна одружуватись і виходити заміж, зовсім минаючи цю стадію. Раніше подібне відбувалося досить часто, коли, наприклад, наречена бачила свого нареченого вперше тільки в храмі під час вінчання. Недарма є не тільки вираз “виходити заміж”, тобто самій виходити, але й вираз “видавати заміж”, коли видають і особливо не запитують. Це можна назвати шлюбом з розрахунку, але не з матеріального розрахунку, а з духовного. Буває таке, що людина вже готова одружитися, але не може знайти собі наречену. Віруючі молоді люди іноді в таких випадках звертаються до досвічених духівників і просять допомоги. Священик може вказати: “От бачиш дівчину, йди познайомся”. Духівник, знаючи цю дівчину не тільки зовні, а знаючи її внутрішній стан завдяки сповіді, допомагає молодій людині зробити правильний вибір. Я знаю кілька людей, що саме так одружилися, вони тепер священики, і сім’ї у них дуже міцні. Ці пари, не знаючи практично один одного, минаючи стадію нареченого і нареченої без усяких довгих залицянь, ставали чоловіком і дружиною.

Ось історія на дану тему, почута мною від одного московського священика про свого однокласника з Семінарії. Щоб стати священиком, до чого готується кожен семінарист, потрібно бути або ченцем, або одруженим. А поки ти не зробив цей вибір, тебе не рукоположать у священики. Тому часто буває так, що навчання в Семінарії закінчується, молода людина вже в останньому класі, потрібно задумуватися про священство, а відповідної пари для одруження немає. Один семінарист вчинив так.

Помолившись, попросивши в Бога допомоги, він вирішив: “Піду в Троїцький собор (головний храм Троїце-Сергієвої лаври, у стінах якої знаходиться Московська Духовна Семінарія) і познайомлюся з першою дівчиною, яка вийде з нього”. Так і зробив. І Господь дійсно послав йому дуже гарну матушку. Шлюб був дуже щасливим, і в них народилося восьмеро дітей. Але, звичайно, щоб зважитися на такий крок, потрібно мати велику віру в допомогу Божу. Проте ця людина отримала наречену прямо з рук Божих. І не можна сказати, що він вчинив нерозважливо. У його вчинку був теж духовний розрахунок. Тож обирати наречену він пішов не до дверей ресторану, а до дверей храму, а тому знайшов не якусь вертихвістку, а людину глибоко віруючу.

Отже, це *ще один рецепт*. Одружуватися можна і з духовного розрахунку, без закоханостей і залицянь. Духовний розрахунок полягає в тому, що людина розраховує на досвід старших (наприклад, батьків), чи духівника або безпосередньо на Божу допомогу. Але цей рецепт підійде тільки для віруючої людини.

*Священик Ілля Шугасв,
“Один раз на всю жизнь”*

ЦІ БЕЗПЕЧНІ, МИЛІ ІГРАШКИ

Сенс мого життя - наука психологія, яка немає видимого об'єкта дослідження. Об'єкт психології - душа людини. Душа! А психологія її втратила давним-давно. Психологія в нас займається “вухом-горлом-носом” - пам'яттю, мисленням, сприйняттям мови. І поки вона цим займається, її ніхто не зачіпає. Як тільки вона намагається зачепити щось вище: заговорити про сенс життя - баста, відразу починається війна з боку філософів (не лізьте, - це наше), з боку адміністрації (що це за далека від реалій ідеологія?). Нагадаю, що в кінці ХХ ст. було проведено опитування лауреатів Нобелівської премії. Їх запитали: яка наука буде головувати в ХХІ ст.? І більшість лауреатів, серед яких, звичайно, не було ні одного психолога, назвали психологію. Чому? А все дуже просто. Виявляється, ми живемо в унікальну епоху. І справа не в тім, що зараз, як кажуть фізики, на сонці в два рази більше плям, ніж було завжди, і через те стільки катаклізмів нас доганяє. Справа не в тім, що існують техногенні катастрофи, яких людство колись не знало. І не в тому, що тепер є дата 11 вересня 2001 року, бо чогось подібного не було в попередній історії людства. А справа в тому, що ми живем в епоху 3-ї світової війни - війни інформаційної. І в цій війні не буде переможців і переможених вже не буде.

Десь у середині ХVІІ ст. більшість філософів і педагогів проголосили відкриття нового психотипа людини, який напряму пов'язаний з процесом освіти. Зараз ми стоїмо на порозі, коли народжується новий психотип людини. У маленькій дитині міцніє, і дуже часто, не боголюдська свідомість, а демоноподібна. Ми намагаємося дитя виховувати. Можемо досхочу розповідати йому про філософію Арістотеля, якомога активніше викладати технічні і гуманітарні науки, а в дитині свідомість не змінюється на краще. Не стає кращим, добрішим, великодушнішим її відношення до навколишнього. А нам з такими дітьми жити.

У мене велика колекція дитячих іграшок, деякі з них я вам продемонструю. Думаю, ви розумієте, яке особливе символічне навантаження несуть перші іграшки, перші слова, перше спілкування дитини з іншими людьми. Зараз відбувається процес, коли перше бажання дитини поспілкуватися не є спілкуванням з людиною. Це спілкування з залізом - комп'ютером, телевізором, що їх включають для маляти, оскільки дорослими вони ще не є.

Ось приклад таких іграшок (фото №1). Їх у великій кількості продають у "Макдональсі", мені їх надсилають батьки. Діти з задоволенням беруть їх. 5-літня дитина вибирає не нормальні іграшки, а ось такі антиіграшки. Іде демонізація свідомості. Нас до цього привчають. Ось ще іграшка (фото №2). Що це таке? Це персонаж одного з мультфільмів. Ви можете не здогадатися, що це таке. А дитина знає, вона вимагає, стукає ногами, щоб купили саме цю іграшку. Для людини з нормальною психікою існують закладені предками структури, архетипи, що викликають огиду до деяких комах, повзучих гадів. Сучасна ж культура дитину до них привчає. Ось ще м'яка іграшка - собачка (фото №3). Що в ній не так? Колір, розкуйовдженість? А що взагалі в іграшці може бути шкідливим? Те, який сенс, життєві цінності закладені в ній. Чому я стверджую, що це анти-іграшка? Уявіть собі дитинча двох років, яке грається з цією м'якою іграшкою, цілує, лягає з нею спати, любить її. Якщо любить, значить ідентифікує із собою, ставить себе на її місце. Що ж у собачці такого, що може привести до руйнування психіки особистості, здоров'я дитини? Як ви не бачите, мами, тати, бабусі, дідусі? Це продається у всіх магазинах, і батьки купують. Чуковський сказав, що дитина до п'яти років - неперевершений оптиміст. Оптимізм для дитини - це поле, це життєдайна сфера, у якій вона може розвиватися. Навіть найтяжчі умови сирітства, конфлікти, війни не можуть заглушити природнього оптимізму дитини. Я бачила малюнки таких дітей-сиріт, але це не були депресивні малюнки.

А що в цієї собачки? Фізіономія з почуттям депресії, очі хворої істоти. Для дитини, яка розвивається, це протипоказано.

Чи ось іграшка, яку обожають дівчатка (фото №4). У дівчинки повинен створюватися образ жінки, нареченої. Для будь-якої людини існує архетип матері, що унаслідкується кожним, але він повністю здатний руйнуватися від такого роду іграшок. Ми говоримо про те, що вмирає народ. В геометричній прогресії росте число неповноцінних шлюбів. Молоді здорові люди хочуть народити дитину і не можуть. Вчені і, насамперед медики, знову вторять про економічні фактори, екологічні. Але основний фактор - духовний.

Будь-яка іграшка несе в собі духовний зміст і це найголовніше. Ця іграшка-дівчинка виготовлена з гарного, екологічно чистого матеріалу, усі пропорції дотримані, але вона має негативний духовний зміст.

Ця іграшка, як і фільм, героїнею якою вона є, - це взагалі концепція знищення лібідо, кажучи мовою Фрейда, як у дівчаток, так і в хлопчиків: фемінізація хлопчиків, і мускулістичність дівчаток - це войовник, а не дружина і мати.

Чому дівчатка не хочуть виходити заміж навіть у 18 років чи роками чекають на принца? Філософ Іоанін дуже вірно сказав - поки не буде знищені порнографія й усе, що зв'язано з розтлінням дітей, нас чекає антропологічна катастрофа у світовому масштабі. Їй сприяють і всі програми статевої освіти дітей, що враховують тільки один стимул, - щоб людина відреагувала. Це позиція техногенна. Людина насправді інша - багатогранніша, мудріша, і над нею ще Щось є. З цим ніяк не хочуть рахуватися. Я - за гуманітарні предмети, за гуманітаризацію виховання і освіти. Але нам не дадуть цього зробити, тому що це перешкодить сьогodнішньому знищенню нашої країни. Сьогodні ми бачимо перші результати такого виховання. 60% студентів-медиків Москви за евтаназію! У "освіченій" Голландії кожен сьомий хворий вмирає не по своїй волі, а з волі родичів і близьких. Саме лікарі були там ініціаторами прийняття цього закону. Ви кажете, що лікарі не можуть дивитися на непосильні страждання хворих? Неправда, вони просто не хочуть доглядати їх. Світ здригнувся ще сильніше, ніж 11 вересня, коли прийняли цей закон. Евтаназія - це узаконене вбивство. А що в цьому законі написано про дітей? Дитина до 12 років,

якщо вона хоче піти з життя (любов без взаємності, наприклад), не може вирішити це питання сама, їй потрібно запитати дозволу в батьків, чи можна померти.

Створюються усе більш надумані психо-технічні технології. Це вже усім відомий 25-й кадр - ефект Кулешова. Ви, наприклад, піднімаєте трубку телефону, у вас запитують: "Це кінотеатр?", ви говорите: "Ні, ви помилилися" і кладете трубку, але за ці дві секунди вашу підсвідомість напаливали такою інформацією, оминаючи вашу свідомість, що ви потім починаєте виконувати автоматично кимось заплановану програму дій. Про ці технології пише професор Смирнов.

Через всі органи відчуттів можуть подати інформацію, яка є не просто маніпуляцією зі свідомістю, вона є певною технологією зомбування. Слід добре подумати, тверезо оцінити тільки технологічний, гуманітарний, науковий рівень сучасного світу, властивість людини вдосконалити себе, а також наше місце і нашу особисту відповідальність за те, що діється, насамперед, з тими, з ким нас зіштовхує доля - нашими студентами, дітьми, навіть тими, кого ми зустрічаємо на вулиці. Зрозуміло, що іграшки жахливі, телевізор дивитися не можна. І ви правильно додасте, як наших дітей захистити від цих іграшок і телебачення?

Неможливо усього цього позбутися, це означало б, що треба брати дитину за руку і нікуди не пускати.

Дитину треба взяти за руку і запропонувати їй щось інше. Відвести до бабусі, читати книжки, показати хороші, добрі фільми. Дати замість одного інше. Завжди існував простий людський закон, наші неписьменні бабусі його знали – "я забороняю тобі це робити, бо це гріх, а ось це я тобі дозволяю". Заборонили і самі не будемо дивитися. Чи ми дивимося, але не порнографічні фільми і без моїх коментарів.

- Та їх ніхто не дивиться.

Що ви кажете? Я свідок, як дитячий психотерапевт, що сидять і спеціально дивляться: нехай дитина знає, нехай дитина готується до цього життя. Ви скажете, що це поодинокі випадки? Та не має значення, скільки дітей так виховують - одного чи багато. Я недавно дізналася, що одну дитину в такий спосіб розтлили в дитинстві, і він став розпусником, як тільки статево дозрів. У 18 років став гвалтувати дітей у ліфтах, де гарантія, що такою жертвою не стане ваша дитина?

Що таке розтління, позбавлення цнотливості? Це позбавлення захисту, даного дитині Богом, від бруду і всіляких інфекцій. Вона може дивитися і не бачити багато чого. Вона може цю іграшку просто кинути. Такі факти я знаю. Трирічній дівчинці подарували Барбі, вона підійшла до батьків і сказала: "Вона погана, я відірвала їй ноги" і взялася колихати іграшку - голенького малюка. Трирічна дитина зрозуміла, хто така Барбі? Це дочка? Ні. Подруга? Ні. Пані, яку треба наряджати. Дівчинка зрозуміла це дуже добре, краще, ніж її мама і всі дорослі.

*Віра Василівна Абраменко,
доктор психологічних наук*

КУДИ ПІДЕШ?

Зустрілися Сергій із Людмилою на набережній, прогулялися трохи, а потім вона запропонувала:

- Підем до Палацу спорту. Там сьогодні концерт на майдані, послухаємо.

Сергій не любляв, як він говорив «майданних концертів», але відмовляти дівчині, з якою він недавно заговоришував, йому не хотілося. Дорогою, сподіваючись її відмовити, він розповів:

- У далекі часи в Карфагені стояв мідний ідол – Молох. У нього була бичача голова з рогами, які погрожували тим, хто не поклониться йому. Молох простягав срібні руки, вимагаючи данини. І люди, поклоняючись йому як богу, приносили йому найдорожче – своїх дітей,

прикрашених квітами. Ідол був порожній зсередини і в нього, як у піч закладали дрова. Коли істукан розжарювався так, що ставав червоним, до його ніг клали букети, а на розжарені руки клали дітей. Жертовний ритуал супроводжував бій барабанів, грім труб, крики і танці жерців. Цей «рок-концерт» приглушував крики немовлят, доводячи натовп до шаленого екстазу. Демони раділи, пожинаяючи загиблі душі тих, хто прийшов на поклін.

- Чому ти сказав «рок-концерт»? – звела плечима Люда, - адже рок-музика з'явилась у ХХ столітті.

- Ти думаєш? Її джерела знаходяться в тих стародавніх часах, які ще не знали імені Христа. Тільки у наш час статуї модного ідола не ставлять, але він на таких зібраннях обов'язково присутній і також вимагає жертв.

- Ти, як завжди, перебільшуєш, - посміхнулася Люда.

- Якби ж то так...

Минаючи «Острів сліз», Сергій зупинився і перехрестився.

- Ти знаєш, що це за каплиця?

- Так, вона збудована в пам'ять про загиблих в Афганістані. То ми йдемо? – нетерпляче запитала Люда.

- А куди ти мене кличеш?

- Я ж сказала: до Палацу спорту. Там буде концерт, танці.

Сергій, ніби не слухаючи її, замислено промовив:

- Коли митрополит Іоан був ще дуже юним, він якось зайшов на танцювальний майданчик і став спостерігати за танцюючими. Раптом якась пелена спала з його очей, і він побачив не стрибаючу молодь, а їх диригентів-бісів, які кривлялися і раділи разом з людьми. Вражений, він декілька хвилин спостерігав за страшною картиною, і, коли Господь повернув йому звичайний зір, хлопець втік із танцмайданчика, щоб назавжди присвятити себе Христу.

- І ти теж хочеш стати митрополитом? – заглядаючи в глибину Сергійових очей, запитала Люда.

Їй подобався Сергій. Цікавий, високий, добрий, відкритий, але якийсь дивний. Зовсім не сучасний. Її звичайних знайомих вистачало лише на прогулянки один раз. Усі були на одне лице: курили, говорили про записи рок-груп, дискотеки, де вчора «відривалися», зображуючи з себе «крутих»...Ті у перший же вечір намагалися обійняти, а ось Сергій зізнався, що в дитинстві пообіцяв собі ніколи не кривдити дівчат, тому що і мама колись теж була дівчинкою. Люда з цікавістю слухала Сергія, намагаючись розгадати його внутрішній світ. Ось чому виникло у неї це питання:- Ти теж хочеш стати митрополитом?

- Та де ж мені! – він махнув рукою. – Митрополити – люди, які відмовились від мирських розваг, а я... До речі, що ти знаєш про місце, куди ти кличеш мене?

- Зараз там сквер, зимою – каток, місце для гулянь.

Вони підійшли до пам'ятного каменю. Сергій прочитав викарбовані на граніті слова: «Зде место есть, идеже земля хранит основание древняя церкви града Менска, иже в XI веке возведена бысть».

- У ХІ столітті... скільки ж тут було промовлено молитов, поки храм не був зруйнований...

- Що було – то загуло, - з деяким сумом промовила Люда.

- Не загуло. Не може забутись. Святе вічне. Ми просто не бачимо, а воно живе. Якось один сільський священик проходив повз храм. Йому почувся спів. Він обійшов навколо споруди, думаючи потрапити в середину, та двері були наглухо забиті. Але ангельський спів тривав. Говорять, якщо на розвалини монастирів поглянути з космосу, вони світяться. Ми просто сліпі, бо нам не дано бачити духовний світ. Помітивши, що Сергій призупинився, Люда з викликом запитала:

- Так ми йдемо, чи ні?- Якщо ти хочеш, - невпевнено промовив Сергій. Дівчина його чимось приваблювала. Він відчував її чистоту і йому було б сумно загубити її у натовпі. І все ж таки він знову запитав:

- Що сьогодні за день?

- 30 травня 1999 року, свято пива, - посміхнулась Люда.

Сергій повернувся до кафедрального собору і знову перехрестився:

- В цей день Святий Дух зійшов на апостолів. Цей день став днем створення Святої Церкви.

- Ну що ж, вітаю... - Люда стояла, очікуючи.

Сергій зітхнув і важко закрокував, явно переборюючи щось всередині. Його тягнуло до храму Святого Духа. Він з дитинства полюбляв молитися перед Мінською іконою Божої Матері. Сюди, налякана діагнозами лікарів, носячи його в собі, його, ще ненароджену дитину, приходила мати і молила Небесну Заступницю зберегти майбутнє чадо. Біля цієї ікони на матір зійшло незвичайне тепло, божественна благодать. Часом цю хвилю відчував і Сергій. Божа Матір кликала його до Себе. Коли Сергій і Людмила наблизились до підстрибуючого і галасливого натовпу, їй здалося, що вони усі, як маріонетки, яких хтось смикає. Їй згадався танцмайданчик, про який розповідав Сергій.

В цей момент пролунав заклик:

- Не розходьтесь! Зараз будуть роздавати пиво!

- Навіщо нам пиво? - запитав Сергій. – Підемо краще до собору.

Він в очікуванні подивився на дівчину. Люда прочитала у цьому погляді питання про їх майбутнє. Вона мовчки головою. Увійшовши до кафедрального собору, Людмилі самій захотілося поставити свічку. Концерт був у розпалі, коли запалала вдалині заграва, на небосхилі з'явилися хмари. Але хто бачив це попередження?! Серця досягли резонансу в одному ритмі – ритмі, який відключав свідомість, перетворюючи неперевершені особистості в натовп. Вже чітко лунав грім, мерехтіли над горизонтом блискавки, коли оп'яніння музикою досягло апогею, хлинула злива. Грім загримів над головами. Лавина людей кинулась до підземного переходу. Тонкі підбори діляг засріяли в разішках сітних локів і вони падали під ноги здичавілого натовпу. Падаючи на слизьких сходах, вони давили один одного, перетворюючись у грудку тіл... Саме в цей час Сергій та Людмила молились біля Мінської ікони Божої Матері. Під час трагедії, яка сталася на майдані біля Палацу спорту м. Мінська, де колись стояв храм, збудований у XI ст., 30 травня 1999 року загинуло 16 людей, 52 людей потрапили в лікарні у важкому стані...

Борис Ганаго

МОЗОК ЧИТАЄ ВСЕ

Фахівці з маркетингу і психоаналітики з однаковим інтересом ознайомляться з результатами наукової праці, опублікованої нещодавно в бюлетені Американської академії наук, пише газета «Ліберасьйон».

Перші порадіють успіху експерименту, який вперше показав біологічну основу емоцій, що їх викликають сублімінальні (орієнтовані на підсвідоме сприйняття) повідомлення. Другі побачать у цьому наукове підтвердження наявності зв'язку між афективною реакцією і несвідомою операцією мозку. Експеримент, про який ідеться, був проведений у паризькій клініці Пітьє біологами-когнітивістами разом з медиками, що спеціалізуються на епілепсії.

«Потрібно було з'ясувати, чи можуть такі абстрактні і складні операції, як читання, виконуватися несвідомо», - каже Лінель Наккаш (інститут INSERM), один із керівників

дослідницької групи. У нас у когнітивістиці «свідомою» називається така операція, яку суб'єкт може описати, пояснює вчений. Наприклад, коли суб'єкт може сказати, що він прочитав слово, котре було йому показане».

А що відбувається на несвідомому рівні? Чи вловлюємо ми зміст слова, про яке не можемо сказати, що ми його прочитали? Щоб відповісти на це запитання, вчені спробували знайти слід, який залишає гіпотетичне несвідоме читання. І вони знайшли його, вивчаючи напис електричних імпульсів скроневих мигдалин структур, котрі знаходяться в «архаїчному» мозку людини і, як вважається, регулюють людські емоції.

Ці записи вдалося зробити завдяки цілком усвідомленій і добровільній участі в експерименті людей, котрі страждають на стійку епілепсію, в яких у зону, близьку до мигдалин, були вживлені електроди для проведення нейрохірургічної операції.

Трьом пацієнтам вчені показували слова з різним емоційним зарядом: деякі з них викликають стрес («отрута», «небезпека»), інші нейтральні, треті зафарбовані позитивно («соната» і ін.). Ці слова залишалися для них «видимі» дуже короткий час (29 мілісекунд) і демонструвалися між двома знаками, які повторювалися і не мали значеннєвого навантаження. Такий «бутербродний» спосіб відомий тим, що він не залишає в людини ніякого спогаду про побачені слова. Ніякого свідомого спогаду. Але, як з'ясували вчені, і такі слова викликають емоції: кожному слову, яке асоціюється із страхом чи задоволенням, відповідала активізація мигдалини, аналогічна тій, котру викликало усвідомлене читання тих самих слів...

«Ми знали, що мозок здатний реагувати на образи, видимі вами неусвідомлено. Ця здатність, безумовно, важлива для виживання виду. Але тепер встановлено, що мозок може неусвідомлено проводити складну операцію», — пояснює Наккаш.

Таким чином, семантичне декодування, очевидно, може відбуватися як усвідомлено, так і неусвідомлено. «Як взаємодіють між собою ці два типи обробки інформації?» — ставить собі питання Наккаш. Це цікавить як біологів-когнітивістів, так і психоаналітиків. А також фахівців рекламної справи.

*“Урядовий кур’єр”,
8 червня, 2005 р.*

Людина змінює шкіру

У сучасних умовах найбільш модною темою в сфері політики є тема євроінтеграції України. Слова про Європейський вибір України звучать з вуст правлячої еліти як заклинання. Зміст такий, що географічно ми і так у Європі, а ментально українці завжди були європейцями, треба тільки оформити це все юридично. Наш народ прихильний до цінностей західноєвропейської цивілізації, заявляють лідери держави. Коротше кажучи, ми по всіх статтях європейці і готові хоч зараз розчинитися в євроатлантичному соціумі. Але чи так це? Може ми як представники Православної східнослов'янської цивілізації в чомусь інші? І як же ми повинні змінитися, щоб стати дійсними європейцями? Залишимо осторонь політику, економіку, ідеологію, подивимося з чисто обивательської точки зору на те, чим же відрізняються люди і чим відрізняються відносини між людьми там і в нас. Звичайно, усі різні, мільйони і мільйони людей, і в кожного свій характер і різні взаємини складаються між людьми і там, і в нас тут. Тому подивимося тільки на найбільш розповсюджені тенденції в західній Європі й Америці, щоб виявити деякий усереднений тип відносин.

➤ Збідніння любові

Відомий письменник, філософ і історик В. Очеретів говорить в одному інтерв'ю про факт з американського життя, що вразив його: американські батьки висилають додаткові гроші рідним дітям, що учаться в інших містах чи штатах, щоб ті не приїжджали додому на канікули і тим самим не порушували звичний для батьків спосіб життя. Ви можете представити щось подібне з боку не тільки українських, росіян, білоруських, але і сербських, словацьких батьків?

В.Очеретів називає ці явища збіднінням любові у світі і робить песимістичний висновок про кінець не тільки західноєвропейської цивілізації, але і узагалі світової історії, яка вичерпала свої можливості. Якщо зникає любов, то до чого весь цей процес?

У Європі досить поширені пансіонати для людей похилого віку, у яких вони живуть на повному забезпеченні, урятовані від усіх побутових турбот, в обстановці комфорту. Час від часу їхні діти приїжджають побачитися з ними. Коштує це чималих грошей, отже, і батьки, і діти люди забезпечені. Але от не хочуть вони жити разом, немає в них потреби в спілкуванні.

Зараз же в піку вищесказаному можуть привести сотні прикладів відмовлень від дітей у пологових будинках у нас в Україні, Росії, Білорусії, позбавлення батьківських прав за нелюдське відношення до дітей, залишення без допомоги своїх старих батьків дорослими дітьми і т.д. Де ж у нас любов, що убожіє в країнах західноєвропейської цивілізації?

Вибачте - це з іншої опери. Хто робить усе це в нас? У першому випадку - це молоді, іноді легковажні, матеріально не забезпечені, у багатьох випадках обмануті, молоді жінки. В другому випадку це люди, що спилися та опустилися. У третьому випадку це просто моральні виродки. І суспільство так і оцінює ці явища.

А хто ж ті люди західної цивілізації, що видаляють від себе дітей, а потім і діти видаляють від себе їх, своїх батьків. Це респектабельні, забезпечені, шановні в суспільстві люди. Вони не роблять ніяких жорсткостей, навпаки, вони створюють всі умови для нормального, забезпеченого життя, у першому випадку для своїх дітей і в другому для батьків. От тільки вони не бажають, щоб їх турбували, не бажають про когось піклуватися, не бажають роботи душі, не бажають вникати в проблеми своїх дітей чи батьків і, отже, хвилюватися. Цей крайній егоїзм загальна риса західного суспільства.

Це одна з перших особливостей, що уражає наших співвітчизників, що пожили і у якійсь мірі натуралізувалися у євроатлантичному соціумі. Їх оточують зовні доброзичливі люди, білозубі посмішки, люб'язність і т.д. Але от станеться якесь горе чи просто неприємність, не здумайте поділитися з кимсь з тих, хто, здається, так дружньо відноситься до вас. Ваш співрозмовник буде просто шокований, а в його очах прочитаєте: "Чого тобі від мене треба, це твої проблеми, при чому тут я?".

➤ Тягар щирого спілкування

Що ж можна сказати про тих, хто у свій час емігрував на Захід і зумів вдало улаштуватися там, зробити кар'єру, організувати бізнес і т.д.? Один раз на російському каналі НТВ у своїй передачі "НАШІ" Лев Новоженев розмовляв з одним таким щасливим емігрантом. Спеціально не будемо називати ніяких прізвищ, ніяких даних, мова не про конкретні випадки, але про загальну тенденцію. Про ступінь заможності співрозмовника Новоженева говорить хоча б той факт, що в його будинку тільки спалень аж сім штук. Злітати на батьківщину, побачитися з друзями для нього і його дружини нічого не коштує. Але через якийсь час його дружина відмовилася відвідувати Родіну, її стали дратувати колишні друзі і знайомі. Вони схильні вести якісь серйозні розмови, емоційно обговорювати якісь проблеми, говорити про якісь свої особисті негоди і нещастя. В усе це треба вникати, співпереживати, втішати. Навіщо їй це потрібно? Вона давно від цього усього відвикла. Це в нас у горі жінка може кинутися до своєї подруги і та, якщо і не зможе допомогти, те хоч поплачуть разом, на плечі друг у друга. І полегшає. В Америці для таких випадків є психоаналітики, що за визначену суму грошей будуть із вами працювати.

Які ж якості відрізняють східних слов'ян, у чому ми інші? Спробуємо перелічити тільки деякі, далеко не всі і, не даючи ніяких оцінок.

От вони: слов'янське молодечтво, звичка сподіватися на російське "авось", звичка ліниво дрімати на печі і, раптом спохватившись, почати "вкалувати" так, що тільки кістки тріскотять, на подив іноземцям, звичка лаяти свою Батьківщину, але в страшний для неї час лягати грудьми на кулемет чи кидатися з гранатою під танк, захищаючи її, (як писав Костянтин Симонов: "По русским обычаям только пожарица по Русской земле разбросав позади, на наших глазах умирают товарищи, по-русски рубаху рванув на груди"), наша любов до справедливості і нелюбов до закону, (що різко суперечить стереотипам західного суспільства), наше прагнення в усьому доходити до межі (якщо п'яний розгул - пропити останню сорочку, якщо впасти в аскетизм - те пудові вериги, до світанку уклінна молитва, один сухар і кухоль води, от і весь добовий раціон, а на паску яечко тільки поцілувати і віддати жебракам (хоча і сам такий же жебрак), здатність

виживати в умовах нестерпних для західної людини, довготерпіння, відвага і стійкість у бої, безкорисливість, (яке вже потроху іде, замінюючи західним прагматизмом і розрахунком) і, звичайно, ще не витравлена любов до Родіну. Сюди ж віднесемо наше прагнення до соборності, до общинності в протигагу індивідуалізму, що сказився, Заходу, де прагнення до свободи особи ледве чи не переходить у формат волі тварин.

Багато чого треба змінювати. Наприклад, варто поміняти своє трохи гумористичне, злегка бридливе відношення на поважне і шанобливе до "священної корови" західного суспільства - сексуальним меншостей. Інакше вас виженуть із пристойного суспільства.

Узагалі легко нашій людині потрапити впросак. Один наш фахівець, що працював в Англії, бажаючи установити більш теплі відносини з англійськими колегами, запросив їх у гості, улаштувавши вечірку. Готуючись до вечірки, він виклався на сто відсотків. Після цієї вечірки він відчув крижаний холод з боку своїх колег. Виявивши наполегливість, він дошукався до причини цієї ворожості. Виявляється, пропонуючи одному з гостей присісти, він недбало змахнув із крісла kota, що там спав. Це обурило присутніх, як він смів порушити права kota? Недавно в Англії було створене організація з метою захисту лобстерів, великих морських раків. Усе це дуже симпатичні якості. Але от, що цікаво: при усіх своїх гуманних якостях, західний цивілізований світ, об'єднавшись, бомбить, убиває беззахисних сербів, руйнує їхнє житло, дороги, мости. Що з ними церемонитися, адже це не коти і не лобстери, а всього лише православні слов'яни.

І, нарешті, наша корінна відмінність від Заходу - це те, про що писав Н.Бердяєв "Якщо російський Схід є особливий світ, відмінний від світу Заходу, то тому, що в підставі російської історії і російського духовного типу лежить східне християнство, православ'я". Це не тільки розходження в церковних обрядах, це інший світогляд, зокрема, відношення до багатства. Якщо православні вважають, що легше верблюду пролізти через голкове вушко, чим багатому потрапити в царство небесне, то по західній протестантській етиці багатій - це божий обранець. А це вже диктує і стереотипи поведінки. Як же знущаються люди "що змінили шкіру", що засвоїли моральні стереотипи західного суспільства над чесним безсеребреніцтвом. Чого тільки не придумують: "Якщо ти розумний, то чому ти бідний?" Тобто розум людини повинен бути спрямований тільки на збагачення. Що ж людина, на ідеях якої, побудована вся космонавтика, і який, по суті, був жебраком, був нерозумний? Ломоносов, що жив у бідності і залишив борги, був нерозумний? Тобто допускається підміна понять. Замість того щоб сказати "Якщо ти заповзятливий, енергійний, хитрий, жадібний то чому ти бідний?", говорять "Якщо ти розумний+..".

➤ Патріот чи космополіт?

Відома радянська письменниця Віра Панова писала: "Певно, у всякої людини в деякий період життя виникає особливо гаряче почуття кровної спорідненості з країною, у якій вона з'явилася в мир і прожила життя. І коли це почуття кровної близькості з'являється, тоді вже людину не зіб'єш ні вигадками про привабливість життя в інших країнах, якими б вони не виглядали процвітаючими, ні обіцянками всіляких благ, які вона може в цих тридев'ятих царствах одержати".

Але не у всякої людини з'являється це почуття кривого споріднення зі своєю країною і саме блага, одержувані в чужій країні, і складають їхнє щастя. Співрозмовник Новоженова, щасливий емігрант, розповідає, що в його батьків в Америці просторий будинок, велика пенсія, відсутність усяких матеріальних турбот, багато часу для відпочинку і розваг, вони мають можливість і люблять відвідувати казино. І вони щасливі. Ще раз повторюю, що спеціально не називаю ніяких імен і прізвищ, тому що мова йде не про конкретний випадок, але про розповсюджене явище, а також, щоб нікого не скривдити.

Якщо тварину помістити в просторий чистий хлів, забезпечити харчуванням, випускати на просторе пасовище, де можна досхочу порезвитися, то що ще потрібно для щастя?

Але людині цього мало. У людини є ще і надособистісні цінності. До числа їх і відносяться, очевидно, любов до Батьківщини і усвідомлення кровної спорідненості зі своїм народом. Але якщо комусь чогось бракує, то вже й не буде. Або люди "перемінили шкіру". Тобто, перетворилися вже в дійсних представників євроатлантичної цивілізації. Людина патріотична перетворюється в людину космополітичну - де добре, там і батьківщина.

➤ Людина функціональна

Що ще дивує наших співвітчизників у людях західної цивілізації, так це небажання розмовляти на відвернені, загальні теми, тобто, вузькість інтересів. Особливо це стосується, звичайно, американців. От, припустимо, емігрант з СНД, т.зв., "зелений" попадає на американську корпоративну вечірку. Бажаючи зав'язати розмову, він шукає для цього тему і починає говорити, припустимо, про сучасну американську літературу. Після ввічливого мовчання хтось говорить йому, що в нього є знайомий у місцевому університеті, що спеціалізується з американської літератури, і він їх із задоволенням познайомить. Через якийсь час, познайомившись з професором, наш емігрант дійсно має можливість докладно поговорити про літературу. Захопившись, він переходить на політичні питання, не зауважуючи, що його співрозмовник, раптом, втратив інтерес до розмови. Після

ввічливого мовчання професор пропонує познайомити його зі свої кузеном, що займається політикою, є функціонером республіканської партії і т.п. Напевно, зрозуміло, про що мова. Багато хто в цьому саме бачить позитив. А наші нічні інтелігентські розмови на кухнях, коли молодшими науковими співробітниками, математиками, біологами, інженерами до хрипоті обговорювалися проблеми філософії, історії, літератури, розпалювалися ідеологічні суперечки, що доходять ледве чи не до ворожнечі, вважають не більш ніж сублімацією. Як тільки виникла можливість направити свою енергію на заробляння грошей, з розвитком ринкових відносин, люди зайнялися реальними справами. Напевно, це тільки часткова правда. Напевно, треба дивитися глибше. Це все-таки наша особливість, немає на заході такого поняття "інтелігенція".

Так будемо ми "змінювати шкіру" і перетворюватися в космополітичних, одномірних, функціональних людей чи залишимося самими собою?

Усе одно ми там будемо чужими й інтерес європейців до нас - це інтерес до екзотики. Причому існують самі безглузді представлення. В одному західному фільмі по повісті Н.В.Гоголя "Тарас Бульба" запорожці в російських косоворотках танцюють трепака під звуки пісні: "Калинка, малинка моя", а якщо в американських фільмах з'являються російські персонажі, те це обов'язково мафіозі, чи звіроподібні КГБісти. Такі стереотипи.

Слов'яни не повинні, розчинившись у західноєвропейському суперетності, бути втягнені в процеси, що його очікують. Ми повинні задуматися про збереження своєї слов'янської ідентичності.

У слов'ян своя історична доля. У слов'ян свій характер. Не будемо мавпами.

Григорій Лістовський